

Nu het rondetafelgesprek met uw commissie niet is doorgegaan, maak ik graag van de gelegenheid gebruik om een schriftelijke bijdrage te leveren over het belang van de regio's. Het is goed dat er nu aandacht en middelen voor de regio's zijn. De regio's die te lang op achterstand gezet zijn.

Ik ben blij dat ik als burgemeester van Eijsden-Margraten de regio Zuid-Limburg bij u onder de aandacht mag brengen.

Voor ons is leven met en over de grens een natuurlijk gegeven. De grens met Nederland bedraagt bij Echt-Susteren in totaal 4,8 strekkende kilometer. De grens met België en Duitsland meer dan 200 kilometer.

Zowel geografisch, cultureel als economisch zijn er sterke grensoverstijgende verbindingen. Zo wordt dezelfde streektaal van Luik via Genk tot in Nord-Rhein Westfalen gesproken. Families en vrienden bevinden zich aan beide kanten van de grenzen, we doen er letterlijk onze boodschappen en bezoeken er culturele en maatschappelijke instellingen. In ons dagelijks leven bestaat de grens de facto niet en is er een hoge kwaliteit van leven. Kortom, ons dagelijks leven is continu grensoverstijgend.

Bedrijfsmatig en in wetgeving is die grens er echter wel degelijk en zeer pregnant. Denk alleen maar aan grensarbeiders. Waarbij mensen die over de grens wonen, maar zeer beperkt mogen thuiswerken en kampen met fiscale uitdagingen. Producten die we in het kader van de circulaire economie zien als nieuwe grondstof (afval) mogen de grens niet over. Allemaal om historisch verklaarbare redenen, maar in de huidige tijd niet meer uitlegbaar of passend in een Europese context. 'En contraproductief als je kijkt naar het welvaartsperspectief van Nederland. Generieke maatregelen op nationaal niveau hebben een buitenproportionele impact op onze regio, welke -als enige gebied in Nederland- zo omringd is door Europese burens met andere wetgeving, tarieven, etc.

We verwachten dat het Rijk veel meer oog en aandacht heeft voor onze ligging in Europa. Zeker in de huidige tijden is samenwerking in Europa essentieel, dus maak meer gebruik van Limburg op economisch vlak en qua defensiemogelijkheden.

Zuid-Limburg is bekend van het mooie landschap. Om dit zogenaamde 5-sterrenland-schap te behouden voor de toekomstige generatie moeten er stappen gezet worden. Er moet perspectief komen voor duurzame landbouwbedrijven, helderheid over het stikstofverhaal en natuuropgaven moeten robuuster worden aangepakt. Neem uw verantwoordelijkheid en geef heldere kaders om het land van het slot te krijgen. Maar we leven ook in een verstedelijkt gebied. Onze EUREGIO is namelijk een van de meest dichtbevolkte gebieden van Europa. In het directe gebied van de EUREGIO Maas-Rijn wonen 4 miljoen inwoners. In het grotere gebied met een straal van 100 km hebben we het zelfs over 12 miljoen inwoners. En daarvan woont maar een heel beperkt deel in Nederland.

We zijn een economisch zeer krachtig gebied. In Zuid-Limburg is de afgelopen jaren onder de vlag van Brightlands majeur geïnvesteerd door o.a. onze provincie Limburg en Universiteit Maastricht. Dit heeft er onder andere in geresulteerd dat we tot innovatie leider in de EU benoemd zijn. Tal van nieuwe bedrijvigheid is ontstaan en blijft ontstaan in onze regio, met dito groei van werkgelegenheid tot gevolg. Wereldkampioenen in hun vakgebied zijn in onze regio gevestigd. Bij bedrijven en bij kennisinstellingen. Wij zijn de enige regio in Europa waar de essentiële opschalingskennis aanwezig én toegankelijk is om onze basis (chemische) industrie te behouden op ons continent. Zuid-Limburg maakt zich sterk voor het behoud van Chemelot: de energiekosten moeten naar beneden, de CO2-heffing moet omlaag en de Deltarheincorridor moet er komen. Als klap op de vuurpijl en als voorbeeld van onze excellente rol als regio, zijn we in de running om de Einstein Telescope gegund te krijgen.

We spelen als Zuid-Limburg dus een rol op het wereldtoneel van het internationale bedrijfsleven en kennisinstellingen. En dat in die krachtige Euregio met 12 miljoen inwoners in de directe nabijheid. Zuid-Limburg maakt Nederland dus groter en sterker.

U heeft mij uitgenodigd om met u te discussiëren over wat er goed gaat.

We hebben als regio 1 gebiedsagenda: de Agenda Zuid-Limburg. Het doel is te streven naar brede welvaart voor al onze inwoners. Door deze agenda kunnen wij concreet insteken op de nationale programma's van Regiodeals; NOVEX; NPVR (Nationaal Programma Vitale Regios's) en NPLV (Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid).

Door deze centrale agenda voor geheel Zuid-Limburg zijn we in staat om onze opgaven in het fysieke domein, bestuurlijke vraagstukken en sociale uitdagingen met elkaar te verbinden en onder deze 4 Rijksprogramma's te brengen. Dit werpt heel nadrukkelijk zijn vruchten af door concrete uitvoeringsprogramma's.

We kunnen ook de specialistische kennis die bij het Rijk aanwezig is goed inzetten. Daarmee versterken we onze projecten en zorgen we dat we de gestelde doelen in de Agenda Zuid-Limburg ook kunnen bereiken.

Hiermee zijn we in staat majeure stappen te zetten om in co-creatie onze regio te versterken op een duurzame manier. Dat heeft de aandacht voor regio's absoluut gebracht.

Wat kan er nog beter?

Het zijn nu 4 parallelle en losstaande rijksprogramma's waar we mee te maken hebben. Meer afstemming in financieringslijnen, looptijden en doelstellingen zou welkom zijn. Nu zijn we veel tijd kwijt aan overleg en afstemming over de programma's. Als deze meer in elkaar grijpen, dan wordt het efficiënter en effectiever. En tevens daagt dat regio's ook uit om met een integrale agenda te komen. Concreet verzoeken wij u om de samenhang in de 4 rijksprogramma's scherper neer te zetten.

De programma's geven tijdelijke (financiële) impulsen om structurele verbeteringen te realiseren. Belangrijk blijft een lange termijn visie en continuïteit om deze impulsen lang en sterk genoeg te laten zijn, totdat de regio het ook daadwerkelijk zelf kan voortzetten. Zeker als het gaat om ernstige achterstanden vraagt dit om een lange adem.

In het kader van die continuïteit waren wij dan ook hooglijk verbaasd dat het project Limburg Centraal is afgewezen door het Rijk. Een broodnodige investering om woningen in Limburg te creëren en de brede welvaart in onze regio te stimuleren. Dat past toch niet in de gezamenlijke ambitie die uitgesproken is tussen regio en Rijk. Wij zijn voorstander van de vernieuwde investeringslogica, welke in het kader van de NPVR bepleit wordt. Wij verzoeken het Rijk om deze logica in de komende maanden samen met ons verder uit te werken – laten we geen kostbare tijd verliezen.

We zetten goede stappen met elkaar. Daarmee zijn we er echter nog niet. De basis is gelegd. Deze regio-aanpak vraagt ook om maatwerk.

Zuid-Limburg is niet een regio aan de rand van Nederland, maar centraal gelegen in die krachtige Euregio.. Help ons om als experimenteerregio een aantal regels buiten spel te zetten. Denk hierbij aan fiscale regels voor grensarbeiders, regels omtrent afval over de grens.

Het creëren van experimenteerruimtes is goed te doen, mede omdat de grens met Nederland (die 4,8 km) ook zo overzichtelijk is. Dus vanuit dat perspectief kunnen we Zuid-Limburg fysiek prima verbijzonderen ten opzichte van de rest van Nederland. Zie ons als de vooruitgeschoven post in Nederland om de transitie naar een circulaire economie daadwerkelijk te realiseren. En vervolgens kan de rest van Nederland profiteren van die voorsprong.

We kunnen in onze regio, met onze industrie, daadwerkelijk een Europees gelijk speelveld invoeren en ervaren wat dat voor Nederland betekent. En goed vergelijken wat het invoeren van maatregelen betekent. Zonder meteen alles op zijn kop te zetten voor het hele land.

En behandel iedere regio dus ook apart en probeer geen generiek beleid in te voeren. Kijk naar de kracht en kansen van iedere regio en pas dan maatwerk toe. Alleen dan doe je recht aan de bedoeling van 'Elke regio telt' en ben je effectief. Het door het Rijk gevraagde plan voor de regio is onze agenda Zuid-Limburg, die zowel door de 16 afzonderlijke gemeenten als de Provincie Limburg is ondertekend. Laten we elkaar niet opzadelen met verdere visies, maar aan de slag gaan met concrete langdurige uitdagingen.

Alleen experimenteerruimte is niet voldoende. Onze krachtige positie vraagt ook om investeringen. Investeren in onze economie, in de infrastructuur en de vestigingsvoorwaarden van onze regio. Denk hierbij met name ook aan OV-verbindingen over de grens heen. Met de impact die we reeds hebben en ook de potentie die we hebben in het versterken van Nederland rechtvaardigt dit ook nationale investeringen in onze regio Zuid-Limburg.

Alain Krijnen
Burgemeester Eijsden-Margraten
25 september 2025